

MOBY DICK

basert på Herman Melvilles roman

MOBY DICK
STUDIOSCENEN

PREMIERE PÅ STUDIOSCENEN
27. SEPTEMBER 2014

TRØNDELAG
TEATER

***Moby-Dick* (1851) er en av litteraturhistoriens store fiaskoer. Herman Melvilles kjemperoman fikk dårlige anmeldelser, solgte ingenting, og var begynnelsen på slutten på Melvilles korte forfatterkarriere; Selv kalte Melville *Moby-Dick* en ond bok.**

Den dårlige kritikken kan ha skyldtes at Melville forsøker å forene to enorme ambisjoner i *Moby-Dick*: den ene er kunstnerisk, den andre er encyklopedisk. Melville vil i symbolsk form ta grep om tilværelsens mysterier, i tillegg vil han skrive den ultimate boken om hvalfangst.

Det er noe uferdig og uavsluttet over *Moby-Dick*, som om boka oppstår foran øynene på oss, uten noen forutgående plan. Melvilles skrivestil er hektisk, til tider ekstatiske, hvor karakterer introduseres for så bli glemt, der de driver formålsløse rundt i romanen. Andre holdes i et jerngrep som nesten gjør dem til umenneskelige sjablonger. Handlingen blir dessuten konstant avbrutt av digresjoner som truer med å oppløse romanens form.

Først i det tjuende århundre fant *Moby-Dick* for alvor sitt publikum. I et århundre fylt med menneskeskapte katastrofer, leses den besatte Kaptein Akab, som et spill for datidens diktatorer i en totalitær tidsalder. Gjennom sin urokkelige overbevisning driver han mannskapet og seg selv ut i selvdstruksjonen.

Moby-Dick starter i den amerikanske småbyen Nantucket, da boken ble skrevet var dette den mest velstående byen i Amerika. Hvaloljen var svært innbringende, og bortsett fra å gi lys til lamper og fasthet til såpe, smurte hvaloljen maskineriet i den tidlige industrielle tidsalder. Så sent som i 1972 benyttet General Motors spermasettolje i virksomheten sin. Da den sorte oljen ble funnet i Oklahoma på slutten av 1800-tallet, var pionerene ingeniører som tidligere hadde arbeidet med raffinering av hvalolje. Norge tok over stafettpinnen etter USA som ledende hvalfangernasjon i 1870-årene, og bidro til å industrialisere og brutalisere virksomheten ytterligere, blant annet gjennom oppfinnelsen av den mekaniske harpunen. Likheterne mellom den blanke hvaloljens tidsalder og den sorte oljes tidsalder, er slående. Hensynet til menneskelig og naturen må vike for profitt og ekspansjon.

Finnes det noe tydeligere bilde på menneskets overmøt enn hvalfangsten i det 19. århundre: Seks mann i en skrøpelig robåt mot et havuhyre som veier 60 tonn? En mann med en håndholdt harpun mot et vesen som er tusen ganger større enn ham selv? Og likevel vinner mennesket. I første omgang. Men ikke i andre. Og *Moby-Dick* gir oss en pekepinn på denne andre omgang: slutten på menneskets overmøt.

I dag, en samtid i den globale oppvarmingen og klimakatastrofens tegn, ser vi Melvilles hvite hval som en erkjennelse av at for naturen er vår eksistens på jorden bare en forbigående episode. Snart vil naturen som vi krenket trekke oss med ned i dypet. En overmodig sivilisasjon som trodde den kunne beseire planeten, har i stedet gjort skjebnesvanger skade på seg selv. Herman Melville skrev for oss da han skrev *Moby-Dick*.

REGI OG DRAMATISERING

Ole Johan Skjelbred er utdannet skuespiller ved Statens Teaterhøgskole 1995- 98. Etter sin debut nettopp her på Trøndelag Teater, dro han til Oslo hvor han først og fremst har vært tilknyttet Nationalteatret. Her har han blant annet gjort Osvald i *Gengangere*, Eleseus i *Markens grøde* og medvirket i *Twilight bar*, et stykke han også oversatte. I tillegg til å være skuespiller har han bearbeidet og oversatt en rekke teaterstykker for flere norske teatre. Han hadde sin regidebut med *Kommunikasjon mellom svin* på Nationalteatret og har også undervist og regissert på Teaterhøgskolen. Ole Johan Skjelbred skal dessuten ha regi på Arne Lygres *Dager under*, som har norgespremiere her på Trøndelag Teater senere i høst.

VISUELL KONSULENT

Marco Vaglieri er en italiensk billedkunstner som er bosatt i Oslo. Han har bred utstillingsvirksomhet bak seg fra museer og gallerier i flere land, og arbeider i krysningspunktet mellom teater, litteratur og mer tradisjonelle visuelle uttrykk som tegning, maleri og foto.

KOSTYMEKONSULENT

Ane Aasheim er utdannet ved Esmod designskole i 1996 og har arbeidet som kostymedesigner ved over femti produksjoner på de fleste norske institusjonsteatre, Den Norske Opera & Ballett og med flere frie grupper, blant annet Ingun Bjørnsgaard Prosjekt. Hun har lenge vært tilknyttet Nationalteatret hvor hun har gjort kostymedesign for *Maria Stuart*, *Kommunikasjon mellom svin*, *En folkefiende*, *Flaggermusen*, *Romeo og Julie*, *Uskyld*, *Othello* og *Faderen*.

LYDDESIGN

Jon Platou Selvig arbeider som lyddesigner, komponist og musiker. Han har blant annet jobbet mye for scenekunstgruppene De Utvalgte og Pia Maria Roll. I 2013 samarbeidet han med Ole Johan Skjelbred på Nationalteatrets *Uprøvd*, med improviserte lesninger av *Fahrenheit 451* av Ray Bradbury og *Sporreskjemaer* av Max Frisch.

Anders Schille er utdannet lydtekniker på Norsk Lydskole NISS i Oslo. Han har arbeidet ved Trøndelag Teater siden 1991 og har på den tiden vært involvert i rundt 60 oppsetninger. Han har hatt ansvaret for lyddesign på over 30 stykker – inklusive ti musikaler og musikkspill. Vi kan nevne *En medtsåmmårnattsdrøm*, *Et dukkehjem*, *Antigone*, *Kasimir og Karoline*, *En folkefiende*, *Gro*, *Forever Plaid*, *En liten irritasjon* og *Hair*.

LYSDESIGN

Gøril Nordgaard har arbeidet som lystekniker på Trøndelag Teater siden 1998. Hun har tidligere hatt lysdesign på *Berre kjærleik og død* i Teaterkjelleren og *Lola* på Gamle Scene her på Trøndelag Teater.

OVERSETTELSE

Bjørn Alex Herrman har oversatt engelsk/amerikansk og svensk skjønnlitteratur og sakprosa siden 1988. Han har oversatt verker innen de fleste genrer og av forfattere som spenner seg fra Shakespeare til Carl-Johan Vallgren. Bjørn Alex Herrman fikk Bokklubbenes Oversetterpris i 2000 og Bastianprisen i 2013. Arbeidet med *Moby-Dick* brukte Herrman syv år på, et arbeid han i 2009 ble hedret med Brageprisen for.

MOBY DICK

basert på Herman Melvilles roman

Regi og dramatisering Ole Johan Skjelbred
Visuell konsulent Marco Vaglieri
Kostymekonsulent Ane Aasheim
Lysdesign Gøril Nordgaard
Lyddesign Jon Platou Selvig / Anders Schille
Masker Ingeborg Hopshaug
Dramaturg Matilde Holdhus
Oversatt av Bjørn Alex Herrman
Inspisient Erik Johansen
Sufflør Hanna Marie Sønderland
Rekvisitør Karianne Barstad
Teknisk koordinator Jomar Johansen
Foto fra prøvene Signe Fuglesteg Luksengard
Program Geir Schönberg
Ansvarlig utgiver Kristian Seltun

Medvirkende

Kenneth Homstad
Espen Klouman Høiner
Herbert Nordrum
Kjersti Tveterås

Forestillingen varer ca. 1 time 30 min
og spilles uten pause

Takk til Herman Melville, Bjørn Alex Herrman,
Carsten Jensen og Kine Bendixen

Kulisser og kostymer er produsert i Trøndelag
Teaters verksteder. Fotografering og lydopptak
under forestilling er ikke tillatt

#mobydick

Billetter: 73 80 50 00

Grupper: 73 80 50 50

trondelagteater.no

